

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

CUVINTE DUHOVNEȘTI

PAZA GÎNDURILOR PRIN MĂRTURISIRE

Gîndurile ne asaltează din toate părțile și nu întotdeauna cu voia noastră. Vin din afară, vin din noi înșine, vin din lecturi, din întâlniri, din meditație, din orice. Uneori sînt bune, altele sînt înșelătoare. Uneori sînt trecătoare, altele se instalează în noi, pun stăpînire pe noi și, cînd sînt bune ne ajută și ne bucură, dar cînd sînt rele ne complică, ne supără, ajung să ne obsedeze, să ne ducă spre acțiuni care ne pot face rău și să ne amărăscă viața. Sînt și dintr-acelea care ni se prezintă, cum spune Sfînta Scriptură „în piele de oaie”, adică par blinde, inofensive, par că ne ajută, uneori ne crează stări trecătoare bune, dar la un moment dat descoperim că ne-au înșelat.

Sfinții Părinți pun mare preț pe paza gîndurilor. Am arătat în cuvîntul dinaintea că prin paza gîndurilor ei înțeleg paza celor bune și paza de cele rele. Toate virtuțile se nasc și rămîn virtuți prin paza gîndurilor care le urmează. Toate păcatele se instalează în noi și rămîn, după ce le-am primit în gînd și ne-am învoit cu ele. Toți Sfinții Părinți arată că *pînă la învoire*, gîndurile oricum ar fi, nu sînt nici virtutea, nici păcatul nostru, fiindcă ele vin fără voia noastră, năvălesc peste noi din te miri ce, se insinuiază pe drumul vieții noastre ca niște tovarăși de drum, uneori ca Iisus pe lângă cei care mergeau spre Emaus, altele ca niște tîlhari care vor să ne jefuiască. Cele rele ne momeșc, spun Părinții filocalici. Dar devin păcate și devin periculoase numai cînd ne lăsăm înșelați de momeală, și o prindem în gînd, precum peștele care prinde momeala se prinde și el în undiță și se pierde de îndată.

Dreapta socoteală este opera rațiunii, a modului de gîndire corectă în deosebirea binelui de rău. Este opera gîndului păzit, strunit, curat. Nu poate fi dreaptă socoteala, discernămint corect, acolo unde gîndirea nu e limpede, unde lipsesc criteriile precise de orientare în lumea virtuții și a păcatului. Căci în amîndouă e nevoie de orientare sigură. Și nu totdeauna ne putem orienta singuri. De multe ori sîntem neînvațați, neinformați, lipsiți de experiență, subiectivi. Cădem prea ușor de acord cu noi înșine. De multe ori în acest acord e mult păcat.

În astfel de cazuri, ieșirea din impas, cînd ne-am dat seama de el, sau cînd ni s-a atras atenția asupra lui, sau cînd noi înșine simțim că trebuie să prevenim impasul, mijlocul cel mai bun e să ne controlăm prin altcineva. Să ne sfătuim. Sfîntul Casian Romanul folosește în scrierile lui o sentință din Proverbe: „Ca o cetate surpată și fără de ziduri, așa este omul care nu face toate cu sfat” (Prov. XXV, 28). Mai ales pe drumul virtuții, pe

calea către desăvîrșirea creștină, trebuie apelat la sfat, la controlul duhovnicesc printr-un duhovnic experimentat.

Sfatul acesta e bine să se facă întotdeauna prin mărturisire. Mărturisirea înseamnă mărturisirea cu căință a faptelor rele, dar ea înseamnă în același timp, și în aceeași măsură și mărturisirea gîndurilor. Aceasta din urmă e tot atît de importantă ca și mărturisirea faptelor. Căci mărturisind faptele pe cele rele dar și pe cele care ni se par bune, le controlăm prin analiza gîndurilor care produc faptele, și a gîndurilor produse de fapte. Pot fi faptele bune, dar dacă nasc în noi judecarea aproapelui, mîndrie și slavă deșartă, e ca și cum ar fi rele. Dacă pentru moment sînt bune, mai tîrziu vor naște în noi urmări rele.

Sfîntul Casian Romanul povestește multe asemenea situații în care, unii care nu și-au controlat gîndurile și faptele prin duhovnici, au căzut din virtute tocmai cînd se credeau mai virtuțioși și, la aparență, chiar erau virtuțioși.

Un anume Iron cincizeci de ani a petrecut în pustie viețuind în mare asprime și în stăruitoare înfrînare. Era dintre pustnicii cei mai îmbunătățiți. Iată însă că, după atît de mari osteneli și lupte, „batjocorindu-se de diavol, s-a răstogolit într-o cădere foarte grea, încît pe toți Părinții și frații din pustia apropiată i-a adus la nemîngîiată jale”. Luîndu-se doar după judecata și părerea sa, postea mult și se izola de oameni. Atît de mult, încît nici la Paști nu venea la biserică, pentru ca nu cumva întîlnindu-se cu ceilalți să fie nevoit să mînce pe ei niscaiva legume, sau ce se mai aducea la masa de obște. El își ținea regula lui. Fără sfat. Fără duhovnic. Fără mărturisirea gîndurilor. Fără povăț. Și a ajuns atît de virtuos și iubit de Dumnezeu — credea el — încît i se arătau îngerii. Un astfel de înger arătîndu-i-se odată, el i s-a închinat, socotindu-l înger al luminii. Că doar după atîta post și izolare, după atîta înaintare în virtute, nu putea fi altfel de înger. Mai ales că i se arăta îmbrăcat într-un chip luminos.

Îngerul l-a pus la o încercare, pe care el a primit-o cu ușurință. L-a lăudat pentru virtuțile lui și i-a spus că a ajuns la acea stare, în care Dumnezeu îl poate scăpa din orice primejdie, făcînd cu el minuni. De pildă, dacă s-ar arunca într-o fîntînă foarte adîncă, la miezul nopții, nu i s-ar împlîna nimic și ar fi scos de îndată afară, căci

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

BIBLIA SAU SFÎNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte **TEOCTIST**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sf. Sinod. Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. București, 1988.

O nouă ediție a Sfintei Scripturi, cea de a 15-a, a văzut de curînd lumina tiparului. Redăm aici anii în care au apărut edițiile anterioare, făcînd precizarea că dintre edițiile Societății Biblice Britanice am amintit-o numai pe prima. Astfel, edițiile integrale ale Sf. Scripturi în lb. română au fost:

1688 — Biblia de la București sau a lui Șerban Cantacuzino, de la apariția căreia s-au împlinit 300 de ani, eveniment marcat prin reeditarea ei în facsimil și transliterare. Această ediție jubiliară poate fi socotită prin urmare a 16-a.

1795 — Biblia de la Blaj, a lui Petru Paul Aron, Samuil Micu și Ioan Bob.

1819 — Biblia de la Petersburg, editată de Societatea Biblică Rusească, cu concursul Mitrop. Gavril Munteanu, Arhiepiscopul V. Cuza, principelui Ipsilanti și consilierului M. Krupenschi.

1854 — Biblia de la Buzău, a episcopului Filotei, în 5 vol.

1858 — Biblia de la Sibiu, cu ilustrații, a mitropolitului Andrei Șaguna.

1873 — Biblia editată de Societatea Biblică Britanică (prima ediție), apărută la Budapesta.

1914 — Biblia de la București, prima ediție a Sf. Sinod.

1936 — Biblia patriarhului Miron, traducători fiind Gala Galaction și Vasile Radu.

1936 — Biblia ilustrată de la Mănăstirea Neamț, a mitropolitului Nicolai și cu ilustrațiile orînduite de I. D. Ștefănescu.

1938 — Biblia de la București — traducere nouă după textul ebraic și Septuaginta a lui Gala Galaction.

1944 — Biblia de la București a patriarhului Nicolai.

1968 — Biblia de la București a patriarhului Justinian.

1975 — O nouă ediție a Bibliei sub păstoria patriarhului Justinian.

1982 — Biblia patriarhului Iustin.

Actuala ediție, prima în vremea păstoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, apare și ea ca un omagiu adus momentului aniversar al împlinirii celor 300 de ani de la tipărirea Bibliei de la București.

Textul scripturistic propriu-zis este precedat de un bogat și instructiv „Cuvînt înainte” semnat de Institutătorul Bisericii noastre în care, pe baza mărturiilor certe oferite de Sf. Scriptură și Sf. Tradiție ni se prezintă începuturile vieții creștine pe teritoriul patriei noastre, începuturi care coincid chiar cu epoca apostolică. Sf. Apostol Andrei este, precum se știe, evanghelizatorul teritoriului dintre Dunăre și mare (al Scîției Minor sau Dobrogea de azi). Sf. Pavel, Apostolul neamurilor, ar fi poposit cu siguranță și în părțile noastre dacă un alt confrate întru apostole nu și-ar fi desfășurat lucrarea misionară aici. Or el, precum însuși mărturisește, nu voia să zidească pe temelie străină. În epistola către Coloseni, scrisă din Roma în anul 63, Sf. Pavel menționează între multe neamuri la care Hristos fusese propovăduit și pe scîții (cap. 3, 11). Deci, la acea dată, Scîția Mică fusese evanghelizată.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist arată că, încă de la început, slujitorii bisericești din părțile noastre vor fi folosiți în cult și în lucrarea pastorală misionară o traducere a Bibliei în lb. latină, existentă în sec. II. d.Hr. și care este cunoscută sub numele de Itala.

Mai tîrziu, cînd poporul român și-a conturat deplin ființa sa etnică, vor fi existat preocupări de traducere a Sf. Scripturi în limba vorbită de acest popor. Textele rotacizante care reprezintă traduceri în românește, mai

ales din psalmi, și care datează din prima jumătate a sec. XVI, sînt copii de pe traduceri mai vechi, a căror obîrșie se pierde în înseși începuturile limbii române.

În partea a doua a „Cuvîntului înainte”, P.F. Sa se ocupă de traducerea și tipărirea parțiale din Sf. Scriptură, care au premers evenimentului cu profunde semnificații în istoria limbii și culturii poporului român și care a fost tipărirea primei ediții integrale a Sf. Scripturi, în 1688, la București.

Concluzia prin care Prea Fericirea Sa încheie „Cuvîntul înainte” este aceea că Biserica noastră s-a străduit permanent să pună la îndemna credincioșilor ei textul sfînt al Scripturii în limba pe care o vorbeau și tot ea le-a tălmăcit acest text, spre dreapta lor înțelegere și mîntuirea sufletească. Același scop slujește și actuala ediție a Sf. Scripturi, care se voințează a fi împreună cu Sf. Liturghie „călăuză dreaptă pe drumul desăvîrșirii morale și al comuniunii cu Prea Sfînta Treime, cu Biserica și cu întregul neam românesc dreptcredincios”.

Prezenta ediție a Bibliei românești are la bază obișnuita traducere oferită de Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române în ultimele sale ediții.

Pr. prof. D. Abrudan

Portret

Peste optzeci se așternură anii, Frunziș de amintiri, de bună seamă, Am încercat prin tălăcile conturării, Să-ți zugrăvesc portretul, bună mamă.

Cu opt decenii prinse-n cîngătoare, Te-ai dus acolo unde toți rămîn, Lăsată-i rădăcinile la mine, Căci timpul nu-i nici tînar, nici bătrîn.

Puțin pămînt ți-au așezat deasupra, De parcă te-ar fi dus la semănare, Pe placa nevăzută a iubirii Cuvinte de neșters ți-am încrustat.

Rămii sub diamantele de rouă, Pe cînd țărîna azi respiră flori, Eu, fiul tău, ți-oi duce mai departe Comorile de vise și culori.

Gheorghe Șora

Monumentul eroilor de pe Caraiman

În august 1926, prin grija Societății „Mormintele eroilor”, a început construirea unui monument în memoria eroilor căzuți în războiul pentru întregirea neamului, pe virtul Caraiman din Munții Bucegi, la o altitudine de 2.291 m.

Monumentul este alcătuit dintr-un soclu, de plan patrat, din piatră fasonată și beton armat, înalt de 15 m, pe care se înalță o cruce executată din bare groase de fier, vopsite în alb, înaltă de peste 30 m, al cărei contur era marcat de 120 becuri electrice. În total, monumentul are peste 45 m înălțime.

Inaugurat în vara anului 1928, în prezența reprezentanților guvernului, ai autorităților civile și militare și a unui însemnat public, datorită înălțimii sale, monumentul era văzut de la mare distanță. De la inaugurare și pînă după al doilea război mondial, monumentul se vedea și noaptea, becurile montate pe el fiind aprinse în mod simbolic în noaptea de 14 spre 15 august — data intrării României în primul război mondial, în vederea înfăptuirii unității noastre naționale — și apoi, în continuare, în zilele de simbătă și duminică, pînă la sfîrșitul lunii septembrie.

Prof. Petru I. Dan

Însemnătatea revoluției transilvănene de la 1848—1849

Revoluția transilvăneană desfășurată în anii 1848—1849 a marcat un moment de răsruce în istoria devenirii românești. Deși revoluția a fost înfrîntă (capitularea de la Șiria din 1/13 august 1849 consenma încheierea luptelor), totuși tuturor le era clar, atît învingătorilor cit și învinșilor, că vechea situație (economică, socială, politică, culturală) nu mai putea dăinui, iar reformarea perimatei orînduirii feudale trebuia înfăptuită cu orice preț, în pofida opoziției conservatoare.

Inițial s-a preconizat ca revoluția să se dezlănțuie mai întîi în Muntenia, însă în aprilie comitetul revoluționar a renunțat la acest proiect, întrucît una din cauze era și rezultatul Aduării naționale de la Blaj. Eșecul mișcării revoluționare din Moldova datorită programului minimal de reforme prevăzută în petiția-proclamație din 28 martie 1848 — de teama intervenției trupelor țariste — a fost plin de învățăminte pentru toți conducătorii politici români, care și-au dat seama că fără reforme radicale, masele populare nu pot fi mobilizate în vederea sprijinirii revoluției.

În urma izbucnirii revoluției la Pesta și lansarea Manifestului ce prevedea la ultimul punct uniunea Transilvaniei cu Ungaria, în cadrul românilor transilvăneni s-a produs confuzie, ei nefiind pregătiți din punct de vedere politic. La clarificarea lor ideologică a contribuit profesorul Simion Bărnuțiu, care la acea dată era student la Academia de drept săsească din Sibiu.

Demonstrația maghiară de la Cluj din 23 martie 1848 în favoarea uniunii a dat de gînd românilor transilvăneni, determinîndu-i să treacă la acțiune. În seara zilei de 24 martie S. Bărnuțiu dictează prima proclamație, iar la 25 martie a doua, proclamații

ce-au fost expediate prin poștă la Blaj, Cluj, Tg. Mureș și Brașov. Prin intermediul acestora Simion Bărnuțiu propunea ca „românii să se adune în conferințe naționale, în care să se hotărăscă că Uniunea Ardealului să nu se facă pînă nu va fi națunea română primită în națiunile regnicolare ale țării”.

În memorabilul discurs rostit de Simion Bărnuțiu în catedrala din Blaj, în ziua de 2/14 mai 1848, cărturarul patriot a contribuit la cristalizarea programului revoluționar. Oratorul a impresionat profund pe cei prezenți prin logica expunerii și bogăția conținutului, iar entuziasmul general a paralizat orice împotrivire a minorității unioniste ce avea în frunte pe episcopul Lemeny. În discursul din catedrală a adresat intelectualilor patetica chemare patriotică: „țineți cu poporul toți, ca să nu rătați, pentru că poporul nu se abate de la natura, nece nu-l trag străinii așa de ușor în partea lor, cumu-i trag pe unii din celelalte clase, care urlă împreună cu lupii și sfîșie pe Popor dimpreună cu aceștia”.

Apariția în fața multimii, circa 40.000 de români, a episcopilor Șaguna și Lemeny, precum și alegerea lor ca președinți ai adunării entuziasmează masele largi populare sosite nu numai din toate părțile Transilvaniei, dar și de peste Carpați, aceasta reprezenta primul pas pe tărîmul unității românești în lupta pentru drepturi naționale și sociale. Pe cînd în programa adunării se afirma năzuința românilor de a fi recunoscuți ca naționalitate, în jurămînt se menționa: „pe aceste principii voi respecta toate

(Continuare în pag. a 2-a)

Mihai Sofronie

PAZA GÎNDURILOR PRIN MĂRTURISIRE

(Continuare din pag. 1-a)

virtutea lui l-a făcut să fie în marea atenție a lui Dumnezeu. Crezînd sfatul îngerului, a și făcut experiența. S-a aruncat în fîntînă. Dar nimeni nu l-a scos de acolo, iar îngerul, probabil topit în noaptea, fiindcă adevărata lui culoare era ca cea a nopții, a dispărut. Fusese diavolul care îi exploataze mîndria și slava deșartă, la care ajunsese fiindcă nu se sfătuisse cu nimeni. Abia tîrziu, peste cîteva zile, căutîndu-l frații, cu mare osteneală l-au scos din fîntînă, aproape mort. După două zile a și murit. Numai din multă milostivire și căutînd la ostenelele lui de o viață, au îngăduit bătrîni să i se facă pomenire și să nu fie îngropat ca sinucigașii.

I s-a întîmplat acestuia nenorocirea, fiindcă a lucrat numai după sfatul gîndului său. Paza bună a gîndurilor trebuie ajutată de un paznic. Mărturisindu-le, gîndurile se limpezesc și, cu sfatul duhovnicului, nu pot duce la căderea în primejdia mîndriei. „Să învîțăm — scrie Sfîntul Casian Romanul — că nu se află altă cale sigură de mîntuire decît aceasta: să mărturisești gîndurile tale Părinților celor mai cu dreptă socoteală și să te lași îndrumat de ei spre virtute și nicidecum de gîndul și de părerea ta. Chiar de s-ar întîmpla cuiva să nimerescă vreun bătrîn mai simplu sau mai puțin iscusit, pentru aceasta nu trebuie să ocolească a-și mărturisi gîndurile sale Părinților celor mai iscușiți și să nesocotească predania strămoșilor. Căci și aceștia nu din îndemnul lor, ci din al lui Dumnezeu și al Scripturilor însușite au lăsat urmașilor sfatul ca să întrebe pe cei ce au înaintat mai mult ca ei”.

Să înțelegem așa cum trebuie cuvîntul acesta. Se spune anume că chiar dacă la un moment dat nu ai la îndemînă un Părinte iscusit, mărturisește-te oricărui preot căci toți au harul dezlegării, dar dacă ai fapte și gînduri pe care simți că nu îți le-a rezolvat, nu ezita să-l cauți pe cel iscusit, care să te lămurească așa cum trebuie, care să te învețe dreapta socoteală.

Intr-o convorbire cu Ava Moise, Sfîntul Casian Romanul a putut auzi de la acesta un cuvînt de adîncă înțelepciune: „Mai greu m-am primejduit

din pricina nemincării și a privegherii fără măsură, decît din pricina îmbuibării pîntecelui și a somnului mult”. Constatase că diavolul îl ajută să postească și să nu-i vie somnul, desigur cu intenția de a-i adormi dreapta socoteală și apoi a-l prăbuși în mîndrie.

Din toate se iese prin sfat, prin mărturisirea și a faptelor și a gîndurilor. Și cînd gîndurile te îndeamnă spre păcat, și cînd te îndeamnă spre virtute, în ambele cazuri trebuie controlate. Tot Ava Moise mai dă încă un sfat de care cei mai evlavioși, cei mai doritori să urce pe drumul desăvîșirii, mai ales aceștia, trebuie neapărat să țină seamă: „Este bine, precum am zis mai înainte, să nu ascunzi gîndurile tale de către Părinți. Dar să nu le destăinuie oricui ți-ar ieși în cale, ci să le vestești bătrînilor duhovnicești care au darul deosebirii, și nu celor ce nu-s decît albiți de vreme”.

Nici pîrul alb, nici vîrsta înaintată nu-l fac pe duhovnicul bun. Duhovnicul bun e rodul îndelungatei ucenicii pe lîngă alții, e rodul cunoașterii Sfîntei Scripturi, a cunoașterii tradiției Părinților din vechime, a meditației și a rugăciunii. Acestea îi dau înțelegere, iubire și înțelepciune.

Duhovnicul bun nu e nici cel aspru, nici cel mai puțin aspru, ci cel echilibrat, cel înțelept, cel care cunoaște oamenii și mecanismul nașterii și lucrării gîndurilor, cel care știe cît trebuie întins arcul și, mai ales, cel care, cu frică de Dumnezeu, își ia în bună și desăvîșită cunoștință de cauză, răspunderea sa povățuiesc pe alții ca din partea lui Dumnezeu.

Unde sînt astfel de duhovnici? Și, înainte de aceasta: mai există astfel de duhovnici? Există. Cine îi caută, îi găsește. Cine îi găsește, găsește calea. Și nu calea duhovnicului, ci calea sa, calea sa proprie, aceea care se potrivește firii, puterilor, minții și sufletului său. Și tocmai acesta este semnul că l-ai găsit pe duhovnicul cel bun. Că știe nu să te îndrume să imiți, ci să te descopere pe tine. Duhovnicul cel bun știe să descopere măsura potrivită fiecăruia, și fiecare măsură în parte să fie, în același timp, măsura mîntuirii și a desăvîșirii care îi întîlnește pe toți, de pe toate căile lor, în același punct final: în Împărăția lui Dumnezeu.

Din A G E N D A

Prea Fericitul Patriarh TEOCTIST

● **Duminică, 2 iulie a.c.** Prea Fericitul Patriarh Teoctist, însoțit de P.S. Episcop-vicar patriarhal Vasile Tîrgovișteanul a săvîrșit Sf. Liturghie în Catedrala patriarhală, a sfințit antimise și a hirotonit un nou diacon.

● **Luni, 3 iulie a.c.** Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit pe P.S. Episcop Nestor de Smolensk, Vicar al Mitropoliei de Russe, R. P. Bulgaria, însoțit de P.C. Protoiereu Dobri Ivanov, superiorul Bisericii bulgare din București. La primire au luat parte: PP. SS. Episcop-vicari Nifon Ploieșteanul și Roman Ialomîțeanul, P.C. Pr. Armand Munteanu, Inspector general bisericesc, P. Cuv. Arhim. Casian Crăciun inspector de învățămînt și P.C. Pr. Marcel Manole, Secretar eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

● **Vineri, 7 iulie a.c.** Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit delegația Bisericii Ortodoxe Române condusă de I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, care a participat la Simpozionul închinat împlinirii a 250 de ani de la nașterea Sf. Sofronie Episcop de Vrața (1739—1813).

— A primit pe P. Cuv. Arhim. Zareh Baronian, Vicarul Arhiepiscopiei Armene din București, căruia i-a înmînat un exemplar din Biblia de la București: 1688, recent reeditată de Patriarhia Română, spre a fi oferită în dar Sanctității Sale Patriarhului Vasken I al tuturor armenilor.

● **Duminică, 9 iulie a.c.** Prea Fericitul Patriarh Teoctist, împreună cu P.S. Episcop Roman Ialomîțeanul, Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, a slujit Sf. Liturghie la Mănăstirea Radu-Vodă din București, Paraclisul Seminarului Teologic, săvîrșind hirotonia întru diacon a tînarului teolog Vasile Comănescu, pedagog la Seminar. Cu acest prilej s-a deschis seria a 75-a a cursurilor de îndrumare pastorală și misionară a clerului, și a rostit un bogat cuvînt despre importanța misiunii preoțești și a cursurilor de îndrumare a clerului. Din sobor au făcut parte profesorii Institutului Teologic în frunte cu P.C. Prof. preot Rector Dumitru Popescu.

● **Marti, 11 iulie a.c.** A primit pe cunoscutul ecumenist, pastorul Jacques Maury, fost președinte al Federației Protestante din Franța, actualmente membru în Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pe Rectorul Wilhelm Nausner din Viena membru în Comitetul Consultativ al Conferinței Bisericilor Europene și pe Pr. Prof. Bria Ioan, Director al Subunității „Înnoire și viață parohială”, din cadrul Unității a III-a „Educație și Reinnoire” a Consiliului Ecumenic al Bisericilor. La primire au fost de față: I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P.S. Episcop Nifon Ploieșteanul, Vicar patriarhal, P.C. Protos. Daniil Ciobotea, consilier patriarhal.

Însemnătatea revoluției transilvănene de la 1848—1849

(Continuare din pag. 1-a)

națiunile ardelenne, pofînd egala respectare de la dînsule, nu voi încerca să asupresc pe nimeni, dar nici voi suferi să ne asuprescă nimeni”.

În urma discuțiilor purtate, conducătorii politici au redactat o petiție, citită și explicată maselor de A. T. Laurian. La primul punct se prevedea: „Națiunea română răzîmată pe principiul libertății, egalității și fraternității pretinde independența sa națională în respectul politic, ca să figureze în numele său, ca Națiune română, să aibă reprezentanți săi în dieta țării în proporție cu numărul său, să aibă dregătorii săi în toate rangurile administrative, judecătorești și militare...”. În primul articol aflăm chintesenta năzuințelor românești din Transilvania, care pentru prima dată au fost formulate în Supplex Libellus Valachorum din 1791. În continuare în petiție se inserau celelalte revendicări: libertatea confesională, egalitatea cu celelalte biserici, reînființarea mitropoliei române, episcopii să fie membri în dietă, desființarea iobăgiei fără despăgubire din partea țaranilor iobagi și a decimeii, libertatea industrială și comercială, înlăturarea vămilor în comerțul cu Principatele Române și altele.

La adunare au asistat și români de peste Carpați, îndeosebi moldoveni, în frunte cu C. Negri, V. Alecsandri, G. Cantacuzino, Alecu Russo, G. Sion, Al. I. Cuza, N. Ionescu și alte personalități. Sub adîncă impresie a Adunării de la Blaj revoluționarii moldoveni elaborează la Brașov *Principiile noastre pentru reformarea patriei*, la 12/24 mai, în care hotărău: desființarea boierescului, împrumutarea locuitorilor săteni fără despăgubire din partea lor, înlăturarea tuturor privilegiilor, întemeierea instituțiilor țării pe principii de libertate, egalitate și frățietate, iar la ultimul punct Unirea Moldovei și a Valahiei într-un singur stat neatîrnat românesc. Pe cînd la adunarea de la Blaj, unde s-a respins unirea Transilvaniei cu Ungaria, unii au strigat „Vrem să ne unim cu Tara” (n.n. Țara Românească), de data aceasta în programul de la Brașov s-a inclus unirea Moldovei cu Muntenia într-un stat independent, ceea ce constituia cea mai importantă revendicare a documentului revoluționar.

Sub înfrîmarea celor decise la Blaj s-a alcătuit programul revoluției din Țara Românească. În proclamație cele mai importante reforme cu caracter social erau: secularizarea mănăstirilor închinatelor (rămîn în țară fonduri de aproape șase milioane franci) și emanciparea clăcășilor și împrumutarea lor prin despăgubire. Prin articolul 13 se încerca să se rezolve aspectul agrar, revindicare impusă în program de Nicolae Bălcescu, fiind aceasta problema fundamentală a revoluției de la 1848 în Țara Românească.

Cu toate că revoluționarii din Muntenia nu pierduseră din vedere unirea românilor și îndeosebi „solidaritatea ce li leagă cu toate ramurile națiunii noastre”, totuși din cauza conjuncturii internaționale ceruse la primul punct din Proclamație garantarea autonomiei, respingînd numai protectoratul rusesc.

În toată această perioadă, atît presa cum ar fi „Gazeta de Transilvania”, „Foile pentru minte, inimă și literatură”, „Organul național”, cît și intensa corespondență purtată între românii din cele trei provincii, nu nu-

mai că i-au ajutat să schimbe idei între ei, dar s-au și influențat reciproc pe parcursul efervescenței revoluționare. Sub puternica impresie a celor trăite la Blaj, Vasile Alecsandri publică în „Foale” *Hora Ardealului*, un imn al solidarității românești.

Dacă în Transilvania la adunarea de la Blaj concomitent cu reformele sociale s-au cerut în primul rînd drepturi naționale, culminînd cu recunoașterea românilor ca entitate politică, în Principatele Române, datorită situației internaționale s-a dat importanță autonomiei, argumentîndu-se atît în Proclamația de la Islaz cît și mai tîrziu în Dorințele Partidei Naționale, tradiționalitatea ei.

De acum înainte în calitate de președinte al Comitetului Național Român, episcopul Andrei Șaguna va susține în fața Curții din Viena și guvernului din Pesta legitimitatea istoricelor hotărîri de la Blaj. Dacă Simion Bărnuțiu a fost ideologul românilor transilvăneni, iar Avram Iancu s-a remarcat ca un talentat conducător militar, prin conducerea opoziției armate din Munții Apuseni, episcopul Andrei Șaguna s-a impus ca un iscusit diplomat în politica transilvănenă, riscîndu-și viața pentru apărarea drepturilor naționale și sociale românești.

Prin semnarea Acordului de pacificare de la Seghedin (2/14 iulie 1849) între L. Kossuth, guvernator al Ungariei și Nicolae Bălcescu și C. Boliaș, ca reprezentanți ai emigrației române, guvernul maghiar recunoștea, în cele din urmă, justetea aspirațiilor naționale românești, pentru care românii transilvăneni făcuseră atîtea jertfe, murind cu zecile de mii, în vederea apărării cauzei naționale și a istoricelor hotărîri ale Adunării de la Blaj.

Deși înfrîntă la 1849, totuși revoluția din Transilvania n-a rămas fără urmări. Astfel după cîteva ani s-au desființat iobăgia și instituțiile feudale ale celor trei „națiuni”, iar românii nu mai erau considerați tolerați. Programul revoluționar de la Blaj a fost urmat cu tenacitate, una dintre revendicări fiind și reînființarea mitropoliei române.

După înăbușirea revoluției, conducătorii politici români aflați în exil și-au dat seama că singurul reazim al românilor este unitatea lor politică, așa după cum sublinia Nicolae Bălcescu în *Miscarea românilor din Ardeal la 1848*: „Astăzi este înverdat pentru tot românul cu minte și cu inimă, că libertatea naționalității lor nu poate veni de la curțile împăraștești și din mila împăraștilor și deopotrivă, ci numai într-o unire strînsă a între toți românii și dîntro-ridicare a tuturor împreună și în solidaritate cu toate popoarele împînțite”.

Tropar pentru Mihai Eminescu

Făuritorule de trepte alpine, ca să ne învrednicim de tine, iubirea ta ne-a luminat făptura, iar versul tău, sfințit precum prescura, cînd îl rostim, el ne sfințește gura și devenim Icarci ce tind spre astre. Domn al Poetilor Florii Albastre, oricînd urcăm spre tine, pelerin, tu ne înveți cum să murim senini, purificați, potire de crini.

Gheorghe Stănescu

Poeta VERONICA MICLE — 100 de ani de la moarte

Poeta Veronica Micle s-a născut la 22 aprilie 1850 în Năsăud, cu 98 de zile după nașterea lui Mihai Eminescu 15. I. 1850.

Tatăl ei, cizmarul Ilie Cîmpeanu luptase sub comanda lui Avram Iancu la 1848. În urma rănilor primite în luptele din Munții Apuseni, moare după cîteva ani.

Mama, Ana Cîmpeanu, văduvă și săracă a trecut în Moldova cu cei doi copii Radu și Veronica statornicindu-se în Tg. Neamț și apoi în Iași, unde s-a întreținut din spălătul rufelor la casele boieresti.

Veronica a absolvit Școala Generală de fete din Iași, instituție de tip gimnazial. La examenul de absolvire fiind cunoscută de profesorul universitar Ștefan Miclev, acesta o va cere în căsătorie. Diferența de vîrstă dintre ei (30 de ani) nu va împiedica asupra rostului gospodăresc și matern al poetei.

Ficele ei, Valeria și Virginia au primit o educație aleasă.

Valeria Micle a urmat Conservatorul de Muzică din București și Școala de belcanto din Paris și a cîntat la Opera din Paris sub numele de Valeria Nilda. A fost căsătorită cu un jurist N. Nanu și a doua oară cu Mihai Sturza. Din a doua căsătorie a avut doi băieți Mihai și Grigore Sturza care au cultivat literate.

Virginia Micle a fost căsătorită cu un profesor universitar la Iași. Ea a fost profesoară de fizică și matematică la liceele din Botoșani.

Flică de muncitori, Veronica Micle a îndurat sărăcia, ducînd un trai modest.

S-a dedicat activităților obștești ca soră de caritate voluntară în războiul de la 1877 și ca îndrumătoare la școlile profesionale ale ficeleor de muncitori din Iași.

După moartea lui Ștefan Micle (6. VIII. 1879) duce un trai de renunțări și dezamăgiri, lipsită de bani, pensia i s-a aprobat după trecerea unui timp de peste doi ani și jumătate.

Prietenia cu Mihai Eminescu, pe care îl cunoaște la Viena în 1872 — unde s-a dus împreună cu soțul său, pentru tratarea unei ezeme ce s-a ivit pe față — îi va revela mulțumiri

superioare, pe care la rîndu-i le va răsfrînge asupra creației lui M. Eminescu, ca muză inspiratoare.

Veronica Micle a însemnat totul pentru Mihai Eminescu și iubirea lor cu toate că a fost un zbcium sufletec continuu, cauzat de despărțiri repetate, rechemări, trăiau departe unul de altul, un sacrificiu al vieții și cu toate rătăcirile unor oameni care s-au amestecat în viața lor, împiedicîndu-le și hotărîrea de a se uni prin căsătorie, n-a putut fi ruptă.

„Durerilor amare un capăt vreau să pui,
„Dar capătul acela îl cat mereu și nu-1”
M. Eminescu

Și Veronica Micle plîngîndu-și nefericirea a spus:

„Zadarnic sper că cu lacrimi,
Mi-oi șterge din inimă chipul tău,
Mereu te tot regăsesc acolo.”
Veronica Micle

Din aceste două texte, cunoaștem cît de puternic au fost legați, prin licărul divin al iubirii și cu cît zbcium sufletec au parcurs scurturele drum al vieții lor.

Intr-un moment de singurătate și meditație asupra vieții plină de zbcium sufletec și lipsuri în care trăia îi scrie Veronicăi Micle, muzel sale inspiratoare:

„Adezea stau și mă gîndesc, ce ar fi fost viața-mi fără tine? Și așa sînt nefericit! Dar tu Veronica mea, muză inspiratoare Te-ai coborît pe pămînt, învîluind totul cu raze albe și strălucitoare.”

„Tu rîmîi, visul de aur al vieții mele, singura mea aspirație și viața cu tine, singura mea speranță.”

Moartea pe care a gîndit-o poetul ca pe un repaus de vezi, a vrut să fie și moartea Veronicăi:

„De-a pururea aproape vei fi de sinul meu
Mereu va plînge apa, noi vom dormi mereu”

Veronica Micle a scris un număr însemnat de poezii, creații de rară sensibilitate de inspirație maternă, tematică florală și versuri de un lirism înduioșător dedicate lui Eminescu.

Poeziile sale: La portretul unui poet, Povestea rozet, Povestea crinului, Lacogîndă, Lîngă leagăn, Să pot întinde mina, Pasăre cu pene albastre și altele, recomandă singurul volum al poetei, ca și versurile ei publicate în importante reviste ale vremii: Convorbiri literare, Familia, Literatorul, Revista Nouă.

Mihai Eminescu a îndrumat către tipar poemele Veronicăi Micle, pe care le-a apreciat și le-a recomandat în 1888 unui tînar publicist bucureștean, ca să citească volumul Veronicăi Micle: „Cartea ei e veșnic nouă pentru mine... Ce frumoase versuri înfîlnești în cântăcica asta. Citește-le, citește-le, și-o să vezi cîtă dreptate am”.

Iar N. Iorga spune: „Veronica Micle l-a cîntat toată viața pe Eminescu în versuri de un lirism înduioșător, aducînd astfel un prinos de nobilă admirație iubirii, în poezia cea mai sinceră cu putință și mai dulce ce s-a scris la noi”.

În anul 1885 din vară pînă toamnă, Eminescu se afla în Stațiunea balneară „Limana” de lîngă Odesa, cîntîndu-și suferințele și lăsat să se stingă în fîntînă și în mizerie. De acolo scrie lui Novleanu să-l trimită bani ca să poată veni acasă, iar Veronica Micle lipsită și ea de mijloace și departe de el, îi adresează un me-

saj de susținută afecțiune, din care se desprinde și propriul ei sacrificiu, împăcat în previuziunea gloriei geniului lui Eminescu, asemîndu-l cu „Vîrfurile înalt al piramidei” scriîndu-i

ODA LUI X
„Vîrfurile nalt al piramidei ochiul meu
abea-l atinge...
Lîngă acest colos de piatră vezi tu
cît de mică sînt
Astfel tu-n-acărui minte universal
se răsfrînge
Al tău geniu peste veacuri rămîne-va
pe pămînt
Și dorești a mea iubire...
Prin iubire pin-la tine
Să ajung și a mea soartă azi de
soarta ta s-o leg
Cum să fac! Cînd eu micimea îmi
cunosc atît de bine
Cînd marea ta ființă poate nici
n-o înțeleg.
Geniu tău, planează-n lume!
Lasă-mă din prada sorții,
Și numai din departare cînd și cînd
să te priveșc
Martora mării tale să fiu pin-la
pragul morții
Și ca pe-o minune-n taină să te-ador
să te slăvesc.”
V. Micle

„Ce s-au ales din două vieți?
O mină de cuvinte,
Căroră abia le-ar da un preț
Aducerile-amînte!”

M. Eminescu din Iași care se interesau despre sănătatea lui, Veronica Micle formulează răspunsul la una din scrisori:

„Lumea m-a acuzat de lipsă de simțire și de umanitate față de Eminescu. Sînt lucruri mai presus de puterile cuiva. Vă mărturisesc sincer, nu pot să-l văd lipsit de minte, eu care am cunoscut pe Eminescu în cea mai splendidă epocă a vieții sale intelectuale”.

În dimineața de 15 iunie 1889 făcîndu-și viața lui Eminescu s-a stîns.

Printre cei ce s-au perindat prin fața catafalcului lui Eminescu, a fost și Veronica Micle, acest fapt îl aflăm dintr-o scrisoare către V. Pogor:

„L-am văzut întîns fără suflare. Aproape să nu-l mai recunosc. Cînd l-am atîns mina, răceala morții m-a făcut să-mi pierd cunoștința. Apoi nu știu ce s-a mai petrecut cu mine. Bolnavă în pat aștept și eu ceasul din urmă, căci n-am pentru ce să mai trăiesc”.

Neputînd îndura lipsa lui Eminescu și avînd nevoie de liniște, poeta părăsește Bucureștiul și se refugiază la Văratec.

Slăbită fizicește și deprimată sufletește, zilele ce au urmat a fost o lungă agonie.

La 4 august, 1889, la 50 de zile după moartea lui Eminescu, inima poetei a încetat să mai bată pentru poetul iubit, căruia — cine se mai poate îndoi — și-a dăruit întreaga ei viață, singura și profunda iubire, căreia i-a dat glas vibrant prin suavele ei versuri.

Este înmormîntată în curtea bisericii din Văratec.

Pe mormîntul ei sînt depuse flori de către vizitatori, ca un prinos de recunoștință și un pios omagiu pentru muza inspiratoare a marelui poet, pentru talentul și gingașul ei chip, pentru ceea ce a fost imboldul vieții lui Mihai Eminescu.

„Icoana steli ce-a murit încet pe cer se suie.
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e”.

(La Steaua)
Mihai Insurățelu

Cronica lui Johannes Tröster despre originea daco-getică a sașilor, readusă la lumină după trei sute de ani

Drept răspuns celor care contestă românilor dreptul de a se considera băștinași și de a stăpâni Transilvania, leagămul lor de formare, eruditul cărturar sibiuan Antonie Plămădeală în recenta sa carte „Romanitate, continuitate, unitate”, Sibiu 1988 (302 pagini) readuce la lumină, capitol cu capitol, cronică lui Johannes Tröster „Das Alt- und Neu Teutsche Dacia” apărută la Nürnberg în anul 1666.

Deoarece cronică lui David Hermann „De origine Saxonum in Transilvania” (1635) a rămas până azi în manuscris, cea a lui J. Tröster vede lumina tiparului, bucurându-se de o largă răspindire. În 1973 pentru elaborarea tezei mele de doctorat „Die Deutschen über die Herkunft der Rumänen” apărută în 1977 în Editura Kriterion și în curând în Editura Politică, în versiune românească, eu am utilizat-o în biblioteca cantonală din Zürich.

Istoricii sași din secolul al XVII-lea își vor însuși teoria lui David Hermann, stăruindu-se a susține originea daco-getică a sașilor punând temelie pe afirmația istoricului Jordanes (sec. VI) că goții ar fi fost geți. La un an după J. Tröster, în 1667, publică în Lyon Laurentius Toppeltinus „De origine et occasu Transylvanorum”, utilizată de cronicarul moldovean Miron Costin, arătându-i pe „dachi, a sașilor moși”, Matthias Miles în 1670, Martinus Kelpius în „Natales Saxonum Transylvaniae”, tipărită la Leipzig în 1684 și Georg Hamer în „Historia ecclesiarum Transylvanicarum”, apărută la Frankfurt și Leipzig în 1694 vor repeta aceeași afirmație. Acesta din urmă susținea că regii maghiari n-au adus coloniști, ci au catolicizat doar pe sași, întorcându-i de la arianismul lor gotic în care-i inițiasă episcopul Wulfila în secolul al IV-lea.

După opinia acestor istoriografi, sașii, ca urmași ai dacilor, ar fi cei mai vechi locuitori ai Transilvaniei, iar românii urmași puri ai romanilor, statorniciți aici după cucerirea Daciei de către Traian. Abia la sfârșitul secolului comite sibiuan Valentin Franck von Franckenstein — partizan și el, la început, al acestei teorii — în cartea sa, tipărită la Sibiu în 1699, „Breviculum originum nationum et praecipue Saxonicae” va combate teoria geto-daco-getică, arătând că sașii au fost aduși în Transilvania pe timpul regelui Geyza al II-lea (1141—1161). Acceptând acest punct de vedere un alt fruntaș al sașilor Andreas Deutsch (1669—1730) în manuscrisul său „Historia Regni sive Principatus Transylvaniae” îi considera pe români ca urmași ai dacilor romanizați care, după retragerea lui Aurelian (275) și-au dobândit „ihre wöllige Freyheit” — libertatea lor deplină.

Reeditarea cronicii lui J. Tröster este binevenită, căci ea infirmă două deformări în privința românilor de către istoriografia maghiară în ultimul secol:

1. Că ei ar fi niște balcanici infiltrați, zic unii, invitați zic alții de către regii Ungariei, după ce ei cuceriseră deja Transilvania.

2. Că elementul românesc a început a depăși ca număr pe cele trei națiuni, legal recunoscute, unguri, secui și sași abia în epoca fanariotilor, prin masive imigrări din Principatele din cauza exploatarea lor nemiloasă.

Acum trei sute de ani, cind problema continuității n-avea un aspect politic, eruditul sibiuan Johann Tröster iață ce afirma, cetind și citind istorici antici și medievali, adică după o serioasă și temeinică documentare: „Asadar, vlahii de astăzi (1666 n.n.), cei din Moldovia, din Valahia și cei care trăiesc în munții Transilvaniei, nu sînt altceva decît poporul rămas din legiunile romane de graniță după retragerea lor în sudul Dunării”... El nu se numesc în limba lor nici vlahii, nici Blooh, ci Romonos sau Romani (p. 322)... Chiar și în Alken Mörös (Maramureș) și în Transilvania, sînt atît de mulți cît întrec în număr și pe unguri și pe germani” (pagina 338).

Ar fi fost bine, dacă după aceste două afirmații peremptorii ale lui Tröster, autorul să se fi oprit puțin și asupra

defălmărilor istoriografiei maghiare subliniind că în vremea lui Tröster, deci cu mult înainte de epoca fanariotă (1711—1821) Transilvania avea o populație majoritară românească.

Fiindcă autorul reeditării în conținutul ei a cronicii lui J. Tröster citează de trei ori numele publicistului olandez Herbert van Leisen, țin să afirm că în afară de „Terress hongroises de Transylvanie” Geneva, 1941, a mai publicat tot aici în vara anului 1943 și „Le problème transylvain”. Afându-mă de o lună acolo am remarcat-o în vitrina librăriei Nagel, care o și editase.

Citind-o cu atenție, am semnalat a doua zi proprietarului afirmațiile defălmătoare la adresa poporului român. Mi-a propus să revin în ziua în care autorul își va încasa onorariul. Bucuroși de a ne cunoaște, m-a invitat la o cofetărie, unde am discutat de la om la om, calm și obiectiv. După ce m-a onorat cu un autograf mi-a măturisat: „N-am făcut decît am stilizat lucrarea; tot materialul mi s-a trimis de la Budapesta”.

Cu o lună mai înainte fusesem și eu la Budapesta. În ziua de 4 august 1943, la Academia Maghiară, am avut o discuție cu istoricii Emmerich Lukinich și Ladislau Gáldi, reprimându-le că în broșurile trimise de Editura Pannonia la Breslau, unde funcționam ca lector de limbă română, istoria poporului român este deformată. Profesorul E. Lukinich, leit înfățișarea lui George Coșbuc, furios, s-a ridicat din fotoliu și izbînd puternic cu pumnul în cristalul de pe birou, mi-a replicat: „Mein Herr, was wir schreiben und geschrieben haben ist nur die reine Wahrheit—domnul meu, ceea ce scriem și am scris, este purul adevăr! „La 8 septembrie în biroul său de la Seminarul de limbă romanică din Berna, celebrul romanist Karl Jaberg mi-a măturisat că nu a citit nici o broșură trimisă de Budapesta, căci era convins de adevărul cauzei noastre, dar a adăugat „cu aceste broșuri ungerii v-au luat Ardealul de Nord; nu disperati, nemții vor pierde războiul și vi se va face dreptate!“. Cu părere de rău este cazul a constata că istoricii maghiari continuă vechiul joc, publicînd nu de mult în trei volume Istoria Transilvaniei. Autorii cred și ei ca și E. Lukinich că afirmă „purul adevăr”. Le recomandăm să reiectească cronică lui J. Tröster și recenta carte a istoricului nostru Antonie Plămădeală. Amîndouă și cea tipărită la 1666 la Nürnberg și cea apărută acum, în 1988 la Sibiu nu sînt decît poduri de prietenie între două națiuni cărora destinul lor istoric le-a prilejuit să convingă mai bine de un mileniu în spațiul panono-carpatic. În tot acest timp, neamul românesc a fost oferit și a mărit numărul ungerilor cu mii de familii românești catolicizate sau trecute la calvinism. În neamul Corvinestilor curgea sînge de român, iar celebrul umanist Nicolae Olahus nu se rușina pe cînd era arhiepiscop de Strigonia și regent al Ungariei să măturisească originea sa românească.

Pentru o viitoare Europă unită, spunea președintele Nicolae Ceaușescu, la un congres al istoricilor, că este cazul ca să ne scriem unii altora și mai ales vecinilor o istorie vidată de șovinism și care să oglindească veridic trecutul fiecărui popor. În felul acesta, spre cinstirea lui de azi, a procedat acum trei sute de ani, cînd nu se ridicau pretenții revizioniste, istoricul sibiuan Johann Tröster. El a realizat acest lucru fiindcă ne iubea, ne cunoștea și graiul din tînerete, din care reproduce 49 de cuvinte spre a-l dovedi romanitatea, la fel religia, obiceiurile și portul, moșteniri, după el, de la români. Considerîndu-mă ca exponent al cititorilor, aduc călduroase mulțumiri cărturarului Antonie Plămădeală care ne-a prilejuit bucuria de a-l cunoaște și a prețui opera unui nepărtinitor istoric, J. Tröster.

Dr. Ion Hurdubețiu

Biserici — monumente istorice

Biserica „Înălțarea Domnului” din Bica

La poalele munților Vlădeasa, la cea 30 km de orașul Huedin, se află satul Bica, numit în documentele vechi Bica Română, aparținător comunei Mănăstireni, jud. Cluj. În partea de sud-est a satului, pe un loc înalt, în mijlocul cîmpitului se află biserica de lemn „Înălțarea Domnului”, monument istoric, datînd din anul 1674. Anterior acestei biserici, în satul Bica a existat o altă biserică mai veche. Știm aceasta, deoarece din vechea biserică ni s-a păstrat pînă azi o icoană Triptic, datînd din anul 1563.

Actuala biserică este construită din birne, în stilul bisericilor transilvănene, fiind formată din pronaos, naos și altar. În partea sudică se află un pridvor prevăzută cu opt stîlpi cu arcade. Deasupra ușii de la pronaos, prin care se face intrarea în biserică, se află următoarea inscripție cu litere cirilice:

„1765 MST+IUN+1... NICOLAI RAR O F (ă) CUT”. În partea de vest, deasupra pronaosului se află turnul clopotniță în formă de coif ascuțit, la bază avînd un foisor cu arcade semicirculare.

Pictura bisericii este executată pe pînză, lipită pe pereții de birne, pictorul fiind necunoscut. Pictura se păstrează în condiții bune, mai ales în pronaos, unde sînt pictate scene din Vechiul și Noul Testament: Adam și Eva, Pomul Raiului, Maria Egipteanca, Cele cinci fecioare nebune,

Mucenițe etc. Pe bolta naosului este zugrăvit Pantocratorul, Dumnezeu Savaot, Duhul Sfînt. În altar, pe bolta este pictată Sf. Treime, iar pe pereții laterali Sf. Părinți ai Bisericii: Sf. Ioan Hrisostom, Sf. Vasile Cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, cu cădelnițe în mînă, ținînd cărți în formă de sul, sau cite o bisericuță.

Biserica mai are și alte inscripții. Astfel, deasupra ușilor împărătești se află următoarea inscripție cu litere cirilice:

„Acestă Stă biserică s-au zugrăvit în zilele și cu îndemnul acestor mai gios scriș oameni: înțlia Chir Popa Toma, Lazar Ștefan, fiu curator, Toșa Marian, corator Popșa Iie și cu toți feciorii dumisale... au dat cite 3 maries unul”.

În altar, la Proscomidiar, se află altă inscripție — poleinic:

„Pomeni Gspodi Popa Toma și soțu dumisale Marie... 1774 noiembrie 18 zile”.

Biserica a posedat un Triptic valoros, datînd din anul 1563, azi fiind la Muzeul R.S. România, Secția Artă Vechi Românească. Tripticul are o icoană centrală care reprezintă Înălțarea Domnului (Hramul bisericii), iar lateral sînt reprezentări sfinții Mucenici Gheorghe și Dimitrie, Nașterea Domnului, Coborîrea la Iad, Arhanghelul Mihail și Sf. Nedelia, Arh. Gavril și Sf. Paraschiva. (cf. Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj-Napoca, 1982, p. 243). Se mai păstrează și alte icoane pictate pe lemn, conservate bine, dintre care amintim: Maica Domnului cu Pruncul (Hodighitria) sec. XVI, Arh. Mihail și Sf. Nicolae (1750) două icoane împărătești (cca. 1770), Deisii pe tron și altele, toate făcînd parte din Patrimoniul Cultural Național și notate cu valoare excepțională.

Biserica deține și următoarele cărți intrate în Patrimoniul Cultural Național și anume: Cazanie, 1699; Antologhion, Rîmnic, 1752; Penticostar, București, 1768; Apostol, București, 1784; Liturghier, Sibiu 1798.

Dintr-o pisanie aplicată pe o bucată de lemn, aflăm că biserica a fost sfințită la data de 1 decembrie 1770 de către episcopul Sofronie Chirilovici al Ardealului.

Între anii 1978—1982 monumentul s-a restaurat integral în timpul pastoratului preotului paroh Mihail Dumitru și apoi biserica a fost resfințită de către I.P.S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului.

Prin icoanele valoroase ce le-a păstrat de-a lungul vremilor, prin cărțile vechi existente, cît și prin pictura pe pînză conservată destul de bine, biserica monument istoric din Bica, jud. Cluj, este o dovadă grăitoare a vechimii și statorniciei credinței ortodoxe pe aceste meleaguri transilvănene, precum și a dragostei poporului nostru față de Biserica strămoșească și de pămîntul iubit al Patriei noastre. **Preot Dumitru Mihail**

O lucrare monumentală de lexicografie: Viorel Cosma, MUZICIENI DIN ROMÂNIA — VOL. I. A—C, Editura muzicală 1989 — București, 335 pagini

Lucrarea este originală, ca viziune generoasă de interpretare, ținută științific și subdiviziuni lexicografice, mai complexă, față de cele două ediții ale Lexiconului „Muzicieni Români” Edițiile I. 1965, Ediția II. 1970, ambele semnate de același autor.

Personalitatea autorului este bine cunoscută în toată Lexicografia mondială de muzicologie.

S-a impus în cultura românească contemporană și cea universală prin cele 55 de volume publicate; Elena Teodorini, Nicolae Filimon, Corul Madrigal — O istorie a muzicii românești, IOAN VIDU, CIPRIAN PORUMBESCU, T. BURADA, numeroase studii despre George Enescu, 500 de comunicări științifice, autor a peste 3500 de articole și studii publicate în țară și peste graniță numai despre muzica românească și interferențele sale cu muzica universală.

Volumele I. „Muzicieni din România” Literele A—C cuprinde 157 de medaloane dedicate figurilor celor mai reprezentative ale muzicii românești: compozitori, esteticieni, profesori, interpreti, muzicologi, bizantinologi, psalți din epoca medievală, folclorști. Fiecare personalitate din Lexicon este tratată special stăruindu-se asupra creației originale.

Autorul volumului „Muzicieni din România” lasă să se întrevadă marea discernămint științific, căldura, sensibilitatea și dragostea față de pămîntul românesc străbun.

Lexiconul Vol. I. Literele A.C. cuprinde o perioadă amplă de peste 600 de ani de muzică care s-a desfășurat cu ardore, fără întrerupere pe tot cuprinsul patriei noastre în: Moldova, Țara Românească și-n Transilvania.

Am revăzut cu mare atenție, de nenumărate ori, fiecare medalon din vol. I. A.—C. al muzicienilor din România. Multe medaloane pot sta cu mîndrie alături de cele mai mari sinteze lexicografice la scară mondială

cum sînt: lexicoanele de muzicologie semnate de GROVE'S — Londra tipărit în 17 volume, H. J. MOSER — tipărit la HAMBURG, H. RINANHS, LA ROUSE tipărit la Paris.

Ne reține atenția din cuprinsul vol. I. al Lexiconului de care ne ocupăm figurile de seamă ca: Alfred Alexandrescu, Tiberiu Alexandru, Andreescu Skeletti, Mihail Andrim, Barberis Maisi, Asachi Elena, Benă Augustin, Bretan Nicolae, Ioan Căianu, Dimitrie Cantemir, Ioan Chirescu, Tiberiu Bredeceanu.

Foarte interesant este faptul că, în-o lucrare de ținută aleasă figurează nu numai personalitățile mari, ci și compozitori, dirijori, folcloriști și bizantinologi cu activitate mai mărunță, dar de certă valoare în contextul culturii românești.

În vol. I. „Muzicieni din România”, autorul VIOREL COSMA, a consacrat medaloane de elevată ținută și slujitorilor muzicii bizantine; CHEZARIE psalt la Buzău, sec. XIX, CHEZARIE psalt la Mănăstirea Cozla, CHIRIȚA MIHAI, dirijor și compozitor la Curtea de Argeș, BUNESCU ION, dirijor și compozitor la Mitropolia din București, ACACINE, psalt la Căldărușani, BRIE ION, compozitor, dirijor și profesor la Seminarul ortodox din Cluj.

Activitatea extrem de complexă și bogată a compozitorului și dirijorului de faimă Europeană BEREZOVSKI MIHAIL de la Catedrala română din Chișinău, este de asemenea prezentată.

În contextul culturii românești contemporane s-a impus prin cercetările profunde de rigurozitate științific în domeniul muzicii bizantine prof. dr. GHEORGHE CIOBANU și SEBASTIAN BUCUR, BUZEA ALEXIE și alții care și-au găsit un loc corespunzător în lucrare.

Volumele I. „Muzicieni din România” este însoțit de un aparat științific amplu.

Ținuta grafică a Lexiconului de muzicologie onorează Editura muzicală a compozitorilor din țara noastră, pe autorul ei, și pe toți care au pus suflet, ca să vadă lumina tiparului o asemenea lucrare, unică ca amploare și profunzime de cercetare științifică în țara noastră.

Muzicolog, Florian V. Ion

VASILE DAMIAN—Protopop al Zarandului 70 de ani de la trecerea în veșnicie

Într-o frumoasă zi de iunie a anului 1919, Zarandul se despărțea de protopopul său, VASILE DAMIAN, de cel care a păstorit 35 de ani pe aceste meleaguri, așezîndu-l spre veșnică odihnă lângă biserica din Brad, aproape de altarul pe care l-a slujit cu cînst și demnitate.

Protopopul VASILE DAMIAN își încheia destinul.

Plîngeau clopotele, plîngeau poporenii lui, în timp ce un sobor de 20 de preoți în frunte cu protopopul Hăimăgiului, Cornel Lazăr, ruga pe Dumnezeu, cel care are nemurire: „primeste sufletul robului Tău și-l odihnește pe dînsul în stînrile lui Avram și ale lui Isaac și ale lui Iacov și-l dă lui cu buna dreptăți Tale partea celor mîntuiți”. Pentru că mult s-a ostent pentru propășirea neamului său.

În adevăr, protopopul Vasile Damian, descendent din fam. preotului Gheorghe Damian, tribun în oastea Iancului, a fost pildă de jertfire pentru ai săi. Cu studii strălucite în seminarul Andreian din Sibiu și continuata la Universitatea din Viena s-a întors acasă și fiind apreciat de forul superior al Eparhiei, între 22 iulie și 18 septembrie 1884 a străbătut toate cele trei trepte ierarhice: diacon, preot, protopop.

Încă nu implinise 30 de ani. A fost ales apoi asesor consistorial. Între 1884—1891 a funcționat și ca director al liceului ortodox român „Avram Iancu” din Brad.

În anii studenției a luat parte activă la toate mișcările tinerimii române, fiind ales casier și mai apoi președinte al Societății academice social-literare „România Jună” din Viena.

Activitatea lui a fost multiplă. El nu s-a limitat numai la slujirea Sfințului Altar, ci a activat pentru propășirea învățămîntului românesc, pentru ridicarea culturală și materială a neamului său și, mai ales, pentru drepturile obidițului său popor.

Pe linie de învățămînt a depus străduințe deosebite în calitate de profesor, director și mai apoi președinte al fondului gimnazial pentru edificarea noului local al gimnaziului.

În 1911, împreună cu alte personalități ale vremii a alcătuit o „deputațiune” care s-a intervenit pe lângă Mitropolia din Meștanu, în vederea urgentării lucrărilor de zidire.

Urmașii au prețuit eforturile depuse și, tirziu, după ce gimnaziul modest a devenit prestigios liceu ortodox „Avram Iancu”, un inspector nota în Cartea de aur a școlii „Poți dormi liniștit în lumea dreptilor mult iubite și harnic îndrumător al moșilor zărândenii, părinte protopop Vasile Damian, că roadele osteneților tale se apreciază de noi”.

Multă vreme a fost președinte al reuniunii învățătorilor din Zarand, pentru a căror ridicare a muncit.

Pînă mai ieri trăiau încă oameni care își aminteau cu ce prestanță conducea examenle de sfîrșit de an la școlile elementare confesionale. Folosea acest prilej pentru a îndemna părinții să-și dea copiii la învățătură de carte sau la meserii, pentru ca numai în acest fel poporul nostru se poate ridica la o adevărată demnitate umană.

El s-a zbatut și pentru prosperitatea materială a zărândenilor sprînjind ideea înființării unei bănci care să vină în ajutorul țaranilor.

Un comitet format din profesori, învățători și alți intelectuali trec la fapte și cînd banca „Crișana” din Brad l-a înființat, în 1891, Vasile Damian este ales președinte al ei. În calitate de președinte și membru în consiliul de administrație a funcționat pînă la moarte. Tot el a fost și președinte al Institutului de credit „Grănițerul” din Dobra.

Fiind membru în reprezentanța comunală și congregația cimitatensă a luptat întotdeauna pentru drepturile românilor.

Activitatea sa obștească a fost pusă în slujba idealurilor noastre naționale și sociale.

Clipele solemne ale alegerii au rămas neșterse, amintirea lor perpetuîndu-se pînă în zilele noastre.

Alături de ceilalți membri ai Partidului Național Român a subliniat drepturile noastre asupra pămîntului pe care îl locuim: „mărturia istoriei dovedește că poporul român a fost aici de milenii”.

În mod deosebit de activ a participat la discutarea unor legi școlare și bisericești.

Vasile Damian a fost unul dintre cei care au refuzat să semneze actul de loialitate față de monarhie, pretins de contele Ștefan Tisza. Au mai refuzat Ștefan Cicio Pop, Roman Ciorogariu, pe atunci director al Seminarului teologic din Arad și prof. dr. Ioan Lupas.

Un rol deosebit a jucat Vasile Damian și în cadrul evenimentelor istorice din 1918, fiind unul din delegații cercului Baia de Criș la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care l-a ales și în marea Stat Național Român.

În anul 1919 trupul lui falnic s-a frînt, ochii lui pătrunzători s-au închis, viața i s-a stins.

Zarandul conducea pe ultimul său drum, în acea zi de 10 iunie 1918, un „preot între preoți, luptător între luptători”, căruia, după 70 de ani fi închinăm prinos de cînstire și recunoștință.

Georgina Roventza

ÎNDREPTARE

La Semnalăm din nr. 25—26/1989 la rîndul 13 de sus se va citi: „identitatea de știință onestă”.

La articolul: „Eminescu în mărturia orale”, apărut în nr. 21—22 și 23—24/1989, coloana a III-a, alin. 6, în loc de „avocatul care sînt” se va citi: „evocatorul...”.

Lumile
redu-mi-le
Unule
prea Bunule!

Rugă
lui Eminescu

ros de nimb
să mă preschimb
într-alean
de pămîntean...

Vămile
predă-mi-le:
nu să mint
îngăduind...

Scoate-mă
din patimă
să nu fug
de niciun rug,

Să nu pot
pieri de tot
Bunule
prea Unule!
Alexandru Prahovara

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Semnalăm... Semnalăm...

SIBIU

■ Miercuri, 28 iunie 1989, Înalt Prea Sfințitul Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului însoțit de P. Cuv. Arhim. Dionisie Dan, vicar administrativ al Arhiepiscopiei Sibului, a vizitat următoarele parohii din protopopiatul Brașov:

— Parohia Poiana Mărului, unde, de față fiind și reprezentantul Comisiei Culturii, arhitect Mircea Mihai, care are în răspundere monumente istorice din zonă, Înalt Prea Sfințitul a dat dispozițiile necesare pentru reparațiile necesare la biserica-monument, cit și fixarea crucii de pe timpul lui Mihai Viteazul.

— Parohia Zărnești, unde la fel Înalt Prea Sfințitul Sa a dat îndrumări și dispozițiile necesare pentru restaurarea bisericii monument istoric, Sf. Nicolae, din anul 1782, pentru restaurarea paraclisului din biserică și alte îndrumări privitoare la viitoarea casă parohială din parohie. A vizitat în continuare și celelalte două biserici din parohie, unde a exprimat credincioșilor cuvânt de învățătură la sfârșitul vecerniei.

■ În aceeași zi, Înalt Prea Sfințitul Sa a vizitat parohia Râșnov, catedrala îmbrăcată într-o nouă haină picturală de sărbătoare, promițând credincioșilor aflați la vecernie că în curând le va satisface dorința de a fi sfințită.

■ În continuare, a vizitat a doua biserică din parohia Râșnov, cu hramul Sf. Nicolae, biserica fiind monument istoric, de la anul 1380. Intreținându-se cu consiliul parohial, I. P. S. Sa a dispus întocmirea documentației necesare pentru restaurarea monumentului. Și la această biserică Înalt Prea Sfințitul Sa a rostit cuvânt de învățătură la sfârșitul vecerniei, în mod deosebit accentuând importanța acestor monumente de rugăciune și cultură creștină și datoria noastră de a le întreține, în așa fel ca să le lăsăm în bune condiții urmașilor noștri.

■ Sâmbătă, 1 iulie 1989, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a făcut o vizită canonică la parohia Săliște, prot. Sibiu, cu cele trei biserici aparținătoare:

1. Biserica cu hramul „Înălțarea Domnului și Sf. Mucenic Oprea”, biserică — monument istoric construit în anul 1786. I. P. S. Sa a constatat că există deviz de pictură — restaurare, dar care nu a fost pus în aplicare. În continuare I. P. S. Sa a dat indicațiile necesare ca înaintea începerii picturii să se execute reparațiile interioare și exterioare necesare.

2. Biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Săliște-Brata. Monument istoric din anul 1881. I. P. S. Sa a constatat zăgrăveala interioară în stare bună și a dat indicațiile necesare care răspunde de această biserică să execute lucrările de întreținere interioară și exterioară, recomandând totodată ca, pe cât va fi cu putință, biserica să fie pictată.

3. Biserica cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul” din Săliște-Grui, monument istoric din anul 1782. Această biserică necesită reparații urgente, scoaterea igrasiei, consolidări exterioare, reparații la acoperși și turnuri, precum și restaurarea picturii existente, eventual o nouă pictură.

4. Schitul „Foitea”, zidit între anii 1922—1923, în stare bună, curat și îngrijit. Înalt Prea Sfințitul Sa a fost informat că aici este nevoie de pictarea interioară a schitului, cit și de construcția unei clopotnițe, care va începe în momentul când este gata pictura. În acest sens I. P. S. Sa a dat indicațiile necesare.

■ Joi, 6 iulie 1989, la Centrul mitropolitan din Sibiu au avut loc lucrările Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibului.

Desfășurate sub conducerea I. P. S. Mitropolit Antonie, pe ordinea de zi a lucrărilor au fost prezentate bisericești: numiri, transferări etc., culturale: activitatea editorială, învățământ teologic etc. și economice: aprobări documentații tehnice, ajutoare etc.

Pe lângă membrii de drept ai Consiliului la lucrări au participat și toți părinții protopopi din Arhiepiscopie. ■ Intre 30 iunie—8 iulie 1989, la așezământul bisericesc din stațiunea montană din Păltiniș a avut loc prima serie de cursuri de scurtă durată din acest an, cu un grup de preoți din întreaga Arhiepiscopie a Sibului, în cadrul cărora au fost dezbătute o seamă de teme teologice și pastoral-misionare din parohii, realizându-se totodată și un larg program de rugăciune la biserica de lemn de la Schitul Păltiniș.

Cuvântul de încheiere a fost rostit de I. P. S. Mitropolit Antonie, care a făcut participanților o bogată informare cu caracter ecumenic, în partea finală subliniind importanța unei predici adecvate nevoilor actuale ale credincioșilor, ceea ce reclamă, între altele, o permanentă reînnoire a preotului, care trebuie să intruchipeze expresia învățăturii pe care o propovăduiește.

Din însărcinarea I. P. S. Mitropolit Antonie, cursurile au fost conduse de P. C. cons. cult. Gh. Papuc.

■ Vineri, 7 iulie 1989, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc deschiderea festivă a cursurilor de îndrumare misionară și pastorală, seria 75-a, grupa Sibiu, deschidere la care a participat și I. P. S. Mitropolit Antonie.

Programul a început prin cuvântul P. C. rector C. Voicu, care a subliniat importanța cursurilor și contextul bisericesc și patriotic în care ele se desfășoară.

În numele preoților cursanți a vorbit P. C. pr. I. Chilan (Ploiești — Arhiepiscopie Bucureștilor), care a scos în lumină folosul acestor cursuri pentru preoții Bisericii noastre, mulțumind, în numele preoților cursanți, organizatorilor și ierarhilor care le poartă de grijă.

Corul preoților cursanți, condus de P. C. prof. I. Popescu, a interpretat câteva compoziții religioase.

O bogată și documentată cuvântare a rostit apoi I. P. S. Mitropolit Antonie, care, între altele, a răspuns întrebărilor puse de unii preoți, întrebări axate pe probleme ecumenice actuale, precum și pastoral-misionare, în final subliniind importanța preotului model pentru o pastorație rodnică.

CLUJ

■ Duminică, 21 mai, 1989, P. S. Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Rusu de Jos, protopopiatul Năsăud, roștind un înălțător cuvânt de învățătură duhovnicească. Cu această ocazie a săvârșit slujba resfințirii bisericii și a acordat preotului paroh Mălinaș Vasile distincția bisericească de „iconom” cu dreptul de a purta brâu roșu, pentru realizările pastorale și gospodărești.

■ Duminică, 28 mai 1989, I. P. S. Teofil Herineanu a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica din filia Fodora, parohia Cristorei, protopopiatul Cluj. Cu această ocazie a săvârșit sfințirea bisericii cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, roștind un înălțător cuvânt de învățătură duhovnicească.

■ Duminică, 28 mai 1989, P. S. Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Chețiu, protopopiatul Năsăud, oficiind și slujba resfințirii bisericii parohiale cu hramul Sf. Arhangheli. Pentru realizările pastorale-gospodărești, preotul paroh Făzacaș Gavril a fost distins cu distincția bisericească de „iconom”, cu dreptul de a purta brâu roșu. P. S. Iustinian Maramureșanul a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

■ Sâmbătă, 3 iunie 1989, I. P. S. Teofil Herineanu a săvârșit slujba vecerniei în parohia Siminau de Cîmpie, protopopiatul Bistrița.

■ Duminică, 4 iunie 1989, Înalt Prea Sfințitul Teofil a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Stupini, protopopiatul Bistrița. După săvârșirea slujbei sfințirii bisericii parohiale și a Sf. Liturghii, I. P. S. Teofil Herineanu a rostit un înălțător cuvânt de învățătură duhovnicească, mulțumind credincioșilor pentru jertfelnicia lor și a acordat preotului paroh Oțenăș Ilie distincția bisericească de „iconom-stavrofor” pentru deosebitele realizări pastorale-gospodărești.

■ Sâmbătă, 3 iunie 1989, P. S. Iustinian Maramureșanul a săvârșit slujba vecerniei în parohia Remetea Chiurului, protopopiatul Lăpuș, binecuvîntînd noua casă parohială. Pentru realizările pastorale și gospodărești, preotul paroh Coroian Fabian i s-a acordat distincția bisericească de „iconom” cu dreptul de a purta brâu roșu.

■ Duminică, 4 iunie 1989, P. S. Iustinian Maramureșanul a săvârșit slujba sfințirii bisericii filiei Prislop, parohia Mesteacă, protopopiatul Lăpuș și Sf. Liturghie arhierescă. Prea Sfințitul Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

■ În ziua de 7 iunie 1989, P. S. Iustinian C. Maramureșanul a săvârșit slujba vecerniei la Mănăstirea Rohia, Prot. Lăpuș, județul Maramureș.

■ În ziua de 8 iunie 1989, de Praznicul „Înălțării Domnului”, P. S. Iustinian C. Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea Rohia, ocazie cu care a instalat în funcția de stareț al mănăstirii, pe ieromonahul Iustin Hodea, viețuitor al mănăstirii.

Cu această ocazie P. S. Iustinian Maramureșanul, printr-un bogat și înălțător cuvânt a subliniat importanța praznicului în viața credincioșilor.

■ În seara zilei de 10 iunie 1989, P. S. Iustinian C. Maramureșanul, a săvârșit slujba vecerniei în filia Dobric, parohia Costeni, prot. Lăpuș, cu care ocazie a rostit un înălțător cuvânt de învățătură.

■ Duminică, 11 iunie 1989, P. S. Iustinian, împreună cu însoțitorii și un distins sobor de preoți, a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în parohia Costeni, prot. Lăpuș. A fost întimpinat cu un cuvânt de bun venit, din partea tinărului preot Crăciun Dănuț. În încheiere, P. S. Iustinian a rostit un cuvânt de învățătură.

■ În perioada de 8—27 mai 1989, la Centrul Eparhial Cluj s-au desfășurat cursurile misionare de scurtă durată, în 3 serii, după cum urmează:

Seria I-a, 8—13 mai a.c.

Seria II-a, 15—20 mai a.c.

Seria III-a, 22—27 mai a.c.

Pentru fiecare serie au fost programați 30 preoți, cărora li s-au prezentat teme doctrinare și misionar-pastorale. Cursurile au fost prezidate din încredințarea I. P. S. Teofil, de P. S. Iustinian C. Maramureșanul.

ALBA IULIA

■ Duminică, 4 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în catedrala episcopală și a hirotonit întru diacon pe candidatul Nicolae Breban;

■ Joi, 8 iunie 1989, (Praznicul Înălțării Domnului) P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în catedrala episcopală și a hirotonit întru diacon pe candidatul Nica Radu.

■ Sâmbătă, 10 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian însoțit de un sobor de preoți a oficiat slujba punerii pietrei de temelie la casa moartuara din parohia Gîrda de Sus, prot. Cîmpeni, județul Alba.

■ Duminică, 11 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la vechea biserică de lemn a fostei mănăstiri de la Ocășești din Munții Apuseni, într-un cadru natural de o rară frumusețe. La încheierea Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un ziditor cuvânt de învățătură.

■ Duminică, 18 iunie 1989, (Praznicul Pogoririi Sf. Duh), P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la catedrala episcopală și a hirotonit întru preot pe c. diac. Lazăr Ioan pe seama parohiei Alba Iulia-Maleri II.

■ Luni, 19 iunie 1989, în cadrul Sf. Liturghii arhierescă oficiată cu prilejul hramului Catedralei episcopale, P. S. Episcop Emilian a hirotonit întru preot pe c. diac. Nicolae Breban pe seama parohiei Geoagiu de Sus, prot. Aiud, județul Alba.

■ Sâmbătă, 24 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în parohia Deda-Bistra, prot. Reghin, jud. Mureș, roștind un ziditor cuvânt de învățătură.

■ Duminică, 25 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian a participat în mijlocul credincioșilor din parohia Livezile, prot. M. Ciuc, jud. Harghita. În încheierea Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură, îndemnînd pe credincioșii prezenți la statornicie în dreapta credință și la păstrarea frumoaselor tradiții românești.

■ Joi, 29 iunie 1989, P. S. Episcop Emilian înconjurat de un ales sobor de preoți și în prezența credincioșilor veniți de pe raza Eparhiei, a oficiat slujba tinosirii paraclisului Mănăstirii Rîmeș și Sf. Liturghie arhierescă, urmată de un parastas pentru ctitorii și binefăcătorii străvechului așezământ mănăstiresc.

■ În cadrul Sf. Liturghii, P. S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură în care a subliniat importanța istorică și bisericească a Mănăstirii Rîmeș.

P. S. Sa a acordat gramate chiriarhale M-hiei Ierusalima Ghibu — stareța mănăstirii, P. C. pr. Alexandru Leu din București susținător al Sf. Mănăstiri, care și-a înscris numele în rîndul ctitorilor, picturului Botiș, autorul picturii din paraclis și a hirofesi întru protosinghel pe ierom. Ioachim Popa duhovnicul mănăstirii și ierom. Filaret Stolca.

■ Duminică, 14 mai 1989, P. S. Episcop Vasile a oficiat, în legătură cu Sf. Liturghie slujba de sfințire a bisericii din Parohia ortodoxă ruteană Peș, prot. Satu Mare, după ce în ultimii ani i s-au efectuat însemnate lucrări de înnoire exterioară și interioară. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de credincioșii participanți. În cuvîntul de învățătură, ierarhul a vorbit despre însemnătatea sfințirii unei biserici și a exprimat felicitări credincioșilor pentru spiritul lor de sacrificiu și pentru frumoasa cîntare în comun; harnicul lor păstor sufletesc, preotul Francisc Hriczu, pentru rodnică activitate duhovnicească și pentru hărnicia gospodărească, depuse atît în matcă, cit și în filia ruteană Lazuri (vizitată cu acest prilej), i-a acordat rangul de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijinul nelimitat la lucrările de înnoire, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere.

■ Binecuvîntarea Prea Sfințitului Episcop Vasile, părintele vicar eparhial Augustin Lucian a săvârșit, duminică, 25 iunie 1989, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de binecuvîntare a bisericii din parohia Anărie, prot. Carei, jud. Satu Mare, în urma lucrărilor de renovare exterioară (tencuială în terasă) și interioară (pictură în tempera grasă), din ultimii ani. Părintele vicar a rostit un cuvânt de învățătură. Totodată a transmis credincioșilor, din partea P. S. Episcop Vasile, arhieresti binecuvîntări și alese cuvinte de apreciere pentru jertfelnicia lor pilduitoare și pentru atașamentul netărmurît față de Biserica noastră strămoșească ortodoxă română. Vrednicului păstor sufletesc, preotul Lucian Blaga, pentru zelul său pastoral și pentru bunele rezultate în activitatea duhovnicească și în cea gospodărească, i-a înmînat, prin delegatul chiriarhial, o scrisoare de apreciere și felicitare. O scrisoare asemănătoare a fost înmînată și membrilor Consiliului parohial pentru devotamentul și sprijinul lor la efectuarea lucrărilor de înnoire a bisericii.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

■ Sfințiri de biserici. De Duminică Tomi (7 mai 1989), P. S. Episcop Vasile a săvârșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de sfințire a bisericii din parohia Năpradea, prot. Zalău, în urma amplilor lucrări de renovare generală în exterior și în interior (împodobită cu o reușită pictură în frescă și cu un foarte frumos iconostas nou). Pentru aceste însemnate lucrări, precum și pentru edificarea unei foarte frumoase case parohiale chiriarhial, în cuvîntul de învățătură, le-a adus jertfelnicilor credincioși binemeritate cuvinte de laudă, vrednicului lor păstor sufletesc, preotul Vasile Rodina, pentru strădanie și pentru deosebit zel pastoral, i-a acordat distincția de iconom, iar membrilor Consiliului parohial, pentru sprijin și devotament, le-a înmînat scrisori arhieresti de apreciere. Răspunsurile la sfintele slujbe au fost date de corul parohial, care a primit cuvinte de apreciere din partea ierarhului.

● Citind cartea lui Marius Ghica, Omul poetic pe tărîmul limbajului (Craiova 1989, 217 p.) mi-am dat seama că îngrijorarea lui Mircea Malița (vezi numărul trecut al Telegrafului Român, cele scrise despre eseul Omotecii) are, printre alții, un mare predecesor în Martin Heidegger. Și acesta presimțea în tehnică o amenințare a inșeși ființei omului (încă de prin 1949), cu convingerea că omul nu va putea stăpîni și depăși tehnica. „Esențial pentru om, spunea Heidegger, nu este să consimtă la supunere, nici să lase în uitare ori să încerce a depăși tehnico-știința, ci să-și găsească un sălaș în această lume tehnicizată și să o locuiască plener”. (M.G. p. 110) Marius Ghica arată că soluția lui Heidegger, în imposibilitatea ieșirii din pericol, este să se caute rezolvarea chiar în inima acestui pericol. Omul să încerce „o răsturnare care să scoată ființa din ascundere și să o aducă în prezență, dezvăluind-o”.

Frumos și adevărat. Dar cum? Sarcina îi revine gândirii, deși e o sarcină extrem de grea.

„Gîndirea trebuie „să învețe”, înainte de toate, acel ceva nedezvăluit. Pe drum, ucinicind în căutare, spune Heidegger, gîndirea „și pregătește propria transformare” (M.G. p. 112).

Strigătul de alarmă e îndreptat, așadar, către spirit!

Cartea lui Marius Ghica e o sursă de meditație pe termen lung. Eseurile filosofice care o alcătuiesc, ne întîlnesc cu ceea ce am putea numi, fără rezerve, o carte de idei, o carte bună, de gîndire elevată, un stimulent, o maieutică necesară în cultura noastră. Acest lucru îl fac amîndoi: și Mircea Malița și Marius Ghica!

● Prin grija și din inițiativa unui colectiv de istorici, a început să apară într-o ediție nouă ISTORIA ROMÂNILOR de Nicolae Iorga, (București 1988, 351 p.) adusă la zi cu note, comentarii, postfață, indice, care îi dublează astăzi valoarea. Volumul I, partea întâi, „Strămoșii înainte de romani” e pus la punct de Vasile Chirica, Virgil Mihăilescu-Birliba și Ion Ioniță. Gheorghe Buzatu și Victor Spinei îi prefațează. De altfel aceștia din urmă sînt coordonatorii întregului șir de zece volume. Și Volumul I, partea a II-a (Buc. 1988, 306 p.), „Sigiliul Romei” e îngrijit de aceiași.

Nu apare o carte. Se restaurează un monument. Și se ridică o statuie uriașă, pe măsura gigantului!

● Editura Mitropoliei noastre a scos de sub tipar: BISERICA STRĂMOȘEASCĂ DIN TRANSILVANIA ÎN LUPTA PENTRU UNITATEA SPIRITUALĂ ȘI NAȚIONALĂ A POPORULUI ROMÂN, de Arhid. prof. dr. Constantin Voicu (Sibiu 1989, 343 p.), rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu. O sinteză admirabilă, bine informată și convingătoare, prin rigoarea cu care adună și lasă faptele să argumenteze, cit și ce a făcut Biserica strămoșească din Transilvania, de-a lungul veacurilor, pentru unitatea spirituală și națională a poporului român.

● Românii din Transilvania sub ocupația maghiară de dinainte de 1918, după mărturiile publicate în Ungaria:

„În perioada 1880—1918 legile școlare erau dintre cele mai reacționare, culminînd cu legea nr. 27 din anul 1907 (Legea lui Apponyi). Și înainte de aceasta putem vorbi de abuzurile inspectorilor școlari care în anumite ocazii au trecut la închiderea localurilor de școală, la sancționarea cadrelor didactice, la discriminarea în salarizarea învățătorilor și a profesorilor nemaghiari, față de cei maghiari. Legile școlare din 1904 și 1907 erau cele mai tipice formule de deznaționalizare. Scopul principal al legii lui Apponyi (1907) era maghiarizarea (românilor, n.n.)” (cf. Maria Berényi, Școlile românești din Transilvania și Ungaria (sec. XIX), în rev. „Timpuri”, 1988, Gyula, Ungaria, p. 66—75).

● Ion Dumitru-Snagov publică un MEMORIU INEDIT ADRESAT ÎMPĂRĂTULUI LEOPOLD I AL AUSTRIEI, pe care l-a aflat în „Biblioteca Apostolică Vaticană (Vat. Lat., 8194, ff. 57—64). Autorul, probabil un consilier intim al împăratului, nu-și dezvăluie numele. (Revista de istorie, t. 42, nr. 2, 1989, p. 183—193). Memoriul descrie, cu multe amănunte, stări de lucruri din Transilvania anului 1688.

● Într-o comunicare prezentată la Cluj-Napoca (v. OCTAVIANUS ȘI RHOLES, GETARUM REX, în „Revista de istorie”, t. 42, nr. 5, 1989, p. 499—504) Vasile Lica propune și argumentează o nouă interpretare a unei ziceri a lui Cassius Dio despre regele get Rholes: „distins cu titlul de prieten și aliat (al lui Octavianus), pentru ajutorul ce-l dăduse” în războiul împotriva bastarnilor, din anul 28 î.n.d.Hr. Pînă acum textul era interpretat ca amic et socius populi Romani, titlul vechi, pe care îl acorda Senatul sub Republică și care crea anumite raporturi juridice între romani și regii dimprejur.

Vasile Lica arată că Rholes era un rex socius et amicus, dar nu al poporului roman, deci nu intra în cadrul juridic de rege supus, învins, ci al lui Octavianus, deci prieten și aliat, cu o situație privilegiată, chiar dacă nu un foederatus. Rholes era rege cu puteri depline, nu era nici anexat, nici guvernant. Rholes l-a ajutat pe generalul Crassus contra bastarnilor în anul 29 î.n.d.Hr., fapte pentru care Octavianus îl numește „prieten și aliat” al său, iar în anul 28 î.n.d.Hr. Rholes cere el ajutorul lui Crassus, și acesta i-l dă.

Astfel de precizări, în aparență minore dar foarte importante, sînt și trebuie să fie datoria istoricilor. Ele cer o solidă argumentare și fac bine atunci cînd, preluate de istorie, ne limpezesc trecutul pînă în cele mai vechi timpuri. Cînd sînt, ca aceasta, încălzesc dragostea de strămoși și nasc în urmași sentimente nobile și virtuți bărbătești.

● Iată un titlu care, pe lângă că nu descoperă America, și pe lângă că se luptă cu morile de vînt, căci nimeni n-a afirmat ceea ce combate el, e și trist de ireverențios, în contrast cu spiritul civilizației și culturii noastre: „Adevărul nu poartă sutană”, scrie David Ilina (rev. Argeș, XXIV, 4, 1989, p. 5). Că adică savantul Gregor Mendel, deși călugăr, precum și alți clerici, au ajuns la rezultate științifice valabile, pe baza cercetării, analizînd și reflectînd critic faptele. Foarte bine. De acord. Dar ce va fi avînd aceasta cu sutana? Și-au aruncat Mendel și Theillard de Chardin sutanele după ce au făcut descoperirile pe care le-au făcut? Sau i-au împiedicat sutanele să ajungă la rezultatele științifice la care au ajuns? Ce au astfel de sintagme, ca titlul de mai sus, cu spiritul științific? Știința nu se face prin sintagme ușurate și prin insulte. Cine crede că are motive să nu fie de acord cu religia, o face omest, cu mijloacele culturii și civilizației comune tuturor, în care dialogul se poate desfășura în respect reciproc. Lasă să se confrunte argumente, nu figuri de stil fără altă acoperire decît intenția de a obține efecte ieftine!

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Ezechiel Oancea, tehnoredactor; Pr. Vartolomeu Constantinescu, corector.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.